ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 16ης Μαΐου 2002 *

Στην υπόθεση C-142/01,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους M. Πατακιά και A. Aresu, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Ιταλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενης από τον U. Leanza, επικουρούμενο από τον G. Aiello, avvocato dello Stato, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

που έχει ως αντικείμενο να αναγνωριστεί ότι η Ιταλική Δημοκρατία, διατηρώντας σε ισχύ το άρθρο 12, πρώτο εδάφιο, του νόμου 81, Legge-quadro per la professione di maestro di sci e ulteriori disposizioni in materia di ordinamento della professione di guida alpina (νόμου πλαισίου για το επάγγελμα εκπαιδευτή σκι και συμπληρωματικές διατάξεις αφορώσες τη ρύθμιση του επαγγέλματος του οδηγού ορεινών διαδρομών), της 8ης Μαρτίου 1991 (GURI αριθ. 64, της 16ης Μαρτίου 1991, σ. 3), το οποίο εξαρτά από τον όρο της αμοιβαιότητας την αναγνώριση του διπλώματος του εκπαιδευτή σκι, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία 92/51/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, σχετικά με ένα δεύτερο γενικό σύστημα αναγνωρίσεως της επαγγελματικής εκπαιδεύσεως, η οποία συμπληρώνει την οδηγία 89/48/ΕΟΚ (ΕΕ L 209, σ. 25),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους S. von Bahr, πρόεδρο τμήματος, D. A. O. Edward (εισηγητή) και C. W. A. Timmermans, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: D. Ruiz-Jarabo Colomer
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 28 Μαρτίου 2001, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 226 ΕΚ, προσφυγή με αντικείμενο να αναγνωριστεί ότι η Ιταλική Δημοκρατία, διατηρώντας σε ισχύ το άρθρο 12, πρώτο εδάφιο, του νόμου 81, Legge-quadro per la professione di maestro di sci e ulteriori disposizioni in materia di ordinamento della professione di guida alpina (νόμου πλαισίου για το επάγγελμα εκπαιδευτή σκι και συμπληρωματικές διατάξεις αφορώσες τη ρύθμιση του επαγγέλματος του οδηγού ορεινών διαδρομών), της 8ης Μαρτίου 1991 (GURI αριθ. 64, της 16ης Μαρτίου 1991, σ. 3, στο εξής: νόμος 81), το οποίο εξαρτά από τον όρο της αμοιβαιότητας την αναγνώριση του διπλώματος του εκπαιδευτή σκι, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία 92/51/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, σχετικά με ένα δεύτερο γενικό σύστημα αναγνωρίσεως της επαγγελματικής εκπαιδεύσεως, η οποία συμπληρώνει την οδηγία 89/48/ΕΟΚ (ΕΕ L 209, σ. 25).

2 Το άρθρο 3, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 92/51 ορίζει:

«Υπό την επιφύλαξη της εφαρμογής της οδηγίας 89/48/ΕΟΚ, οσάκις, στο κράτος μέλος υποδοχής, η πρόσβαση σε νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα ή η άσκησή

του προϋποθέτει την κατοχή διπλώματος, όπως αυτό ορίζεται στην παρούσα οδηγία ή στην οδηγία 89/48/ΕΟΚ, η αρμόδια αρχή δεν μπορεί να αρνείται σε υπήκοο κράτους μέλους την πρόσβαση στο επάγγελμα αυτό ή την εξάσκησή του υπό τους ίδιους όρους με τους ημεδαπούς, επικαλούμενη την έλλειψη προσόντων:

α) αν ο αιτών κατέχει το δίπλωμα, όπως ορίζεται στην παρούσα οδηγία ή στην οδηγία 89/48/ΕΟΚ, το οποίο επιβάλλεται από άλλο κράτος μέλος για την πρόσβαση στο εν λόγω επάγγελμα ή την άσκησή του στο έδαφός του και το οποίο έχει ληφθεί σε κράτος μέλος

[...]».

3 Το άρθρο 12, πρώτο εδάφιο, του νόμου 81 προβλέπει:

«Οι περιφέρειες ρυθμίζουν κανονιστικώς την τακτική άσκηση επί του εδάφους τους της δραστηριότητας των αλλοδαπών εκπαιδευτών σκι που δεν είναι εγγεγραμμένοι στα περιφερειακά επαγγελματικά μητρώα. Η έγκριση για την άσκηση του ως άνω επαγγέλματος εξαρτάται από την αναγνώριση, εκ μέρους της ιταλικής ομοσπονδίας των χειμερικών αθλημάτων σε συμφωνία με την κατά το άρθρο 15 εθνική επιτροπή, της ισοτιμίας των τίτλων και από την αμοιβαιότητα.»

4 Εκτιμώντας ότι ο νόμος 81 περιλαμβάνει όρο αμοιβαιότητας που δεν απαντά στην οδηγία 92/51, η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία διαπιστώσεως παραβάσεως. Αφού όχλησε δις την Ιταλική Δημοκρατία να διατυπώσει τις παρατηρήσεις της, η Επιτροπή εξέδωσε στις 21 Ιουνίου 2000 αιτιολογημένη γνώμη, καλώντας το εν λόγω κράτος μέλος να λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συμμορφωθεί συναφώς εντός προθεσμίας δύο μηνών από την κοινοποίηση της αιτιολογημένης γνώμης.

5 Με έγγραφα της 24ης Μαΐου και της 26ης Ιουνίου 2000, οι ιταλικές αρχές απάντησαν στα ανωτέρω έγγραφα οχλήσεως. Κρίνοντας τις απαντήσεις αυτές ως μη ικανοποιητικές, η Επιτροπή αποφάσισε να ασκήσει την παρούσα προσφυγή λόγω παραβάσεως. Πάντως, με το δικόγραφο της προσφυγής έλαβε υπόψη της τη δεύτερη απάντηση των ιταλικών αρχών, περιορίζοντας τα αιτήματά της αποκλειστικά στην αιτίαση σχετικά με τον όρο της αμοιβαιότητας για την αναγνώριση του διπλώματος του εκπαιδευτή σκι.

6 Στα πλαίσια της άμυνάς της, η Ιταλική Κυβέρνηση διευκρινίζει ότι ουδέποτε εφάρμοσε τον όρο της αμοιβαιότητας, αντικείμενο της προσφυγής.

7 Επιβάλλεται συναφώς να υπομνηστεί ότι, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, αφενός, η εκπλήρωση των υποχρεώσεων που υπέχουν τα κράτη μέλη από τη Συνθήκη ΕΚ ή από το παράγωγο δίκαιο δεν μπορεί να εξαρτάται από όρο αμοιβαιότητας (βλ. απόφαση της 29ης Μαρτίου 2001, C-163/99, Πορτογαλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. I-2613, σκέψη 22), και, αφετέρου, απλή διοικητική πρακτική, δυνάμενη, ως εκ της φύσεώς της, να τροποποιηθεί κατά το δοκούν από τη διοίκηση και στερούμενη προσήκουσας δημοσιότητας, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά έγκυρη εκτέλεση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη Συνθήκη (απόφαση της 7ης Μαρτίου 1996, C-334/94, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 1996, σ. I-1307, σκέψη 30).

8 Όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, το υποστατό της παραβάσεως πρέπει να εκτιμάται κατά τη λήξη της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας (απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2000, C-435/99, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, Συλλογή 2000, σ. I-11179, σκέψη 16).

9 Η Ιταλική Δημοκρατία αναγνωρίζει ότι, εξαιρουμένης της περιφέρειας της Βενετίας, το εσωτερικό δίκαιό της δεν είχε μεταβληθεί κατά την ημερομηνία λήξεως της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας ούτε κατά την ημερομηνία συντάξεως του υπομνήματος αντικρούσεως. Συναφώς, περιορίζεται στον ισχυρισμό ότι βρίσκεται στο στάδιο επεξεργασίας σχέδιο νόμου περί καταργήσεως του όρου της αμοιβαιότητας για την αναγνώριση του διπλώματος του εκπαιδευτή σκι.

10 Υπό τις περιστάσεις αυτές, επιβάλλεται η αναγνώριση της ασκηθείσας από την Επιτροπή προσφυγής ως βάσιμης.

11 Επομένως, διαπιστώνεται ότι η Ιταλική Δημοκρατία, διατηρώντας σε ισχύ το άρθρο 12, πρώτο εδάφιο, του νόμου 81, το οποίο εξαρτά από όρο αμοιβαιότητας την αναγνώριση του διπλώματος εκπαιδευτή σκι, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία 92/51.

Επί των δικαστικών εξόδων

12 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη της Ιταλικής Δημοκρατίας και η τελευταία ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Η Ιταλική Δημοκρατία, διατηρώντας σε ισχύ το άρθρο 12, πρώτο εδάφιο, του νόμου 81, Legge-quadro per la professione di maestro di sci e ulteriori disposizioni in materia di ordinamento della professione di guida alpina (νόμου πλαισίου για το επάγγελμα εκπαιδευτή σκι και συμπληρωματικές διατάξεις αφορώσες τη ρύθμιση του επαγγέλματος του οδηγού ορεινών διαδρομών), της 8ης Μαρτίου 1991, το οποίο εξαρτά από τον όρο της αμοιβαιότητας την αναγνώριση του διπλώματος του εκπαιδευτή σκι, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία 92/51/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, σχετικά με ένα δεύτερο γενικό σύστημα αναγνωρίσεως της επαγγελματικής εκπαιδεύσεως, η οποία συμπληρώνει την οδηγία 89/48/ΕΟΚ.**

2) **Καταδικάζει την Ιταλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.**

von Bahr Edward Timmermans

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 16 Μαΐου 2002.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του τετάρτου τμήματος

S. von Bahr